

**De medicina obstetricia agente et expectante dissertatio inauguralis /
[Friedrich Heinrich Loschge].**

Contributors

Loschge, Friedrich Heinrich, 1755-1840.
Universität Erlangen.

Publication/Creation

Erlangae : Typis Kunstmannianis, [1780]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/puhdjpf>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

DE
MEDICINA OBSTETRICA
AGENTE ET EXPECTANTE
DISSERTATIO INAUGVRALIS

QVAM
SVMMI NVMINIS AVSPICIIS
ACADEMIAE FRIDERICO ALEXANDRINAE
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO
DOMINO
CHRISTIANO FRIDERICO
CAROLO ALEXANDRO
MARGGRAVIO BRANDENBURGICO BORVSSIAE
SILESIAEQVE DVCE BVRGGRAVIO NORIMBERGENSI
VTRIVSQUE PRINCIPATVS REL. REL.

EX DECRETO
GRATIOSAE FACVLTATIS MEDICAE
PRO GRADV DOCTORIS
SVMMISQVE IN MEDICINA HONORIBVS
PRIVILEGIIS AC IMMVNITATIBVS RITE OBTINENDIS
D. FEBR. MDCCLXXX.
PVBLICO ET PLACIDO ERVDITORVM EXAMINI
SVBIICT
FRIDERICVS HENRICVS LOSCHGE
ONOLDINVS.

ERLANGAE
TYPIS KVNSTMANNIANIS.

Perinde est periti medici, quandoque nihil agere, atque alio
tempore efficacissima adhibere remedia.

SYDENH. Sect. 5. c. 6.

35967

DE
MEDICINA OBSTETRICA
AGENTE ET EXPECTANTE.

§. I.

eneram si partim consideramus plurimarum partium C. H. Compagem; earundem tam solidarum, quam fluidarum indolem, structuram, directionem, nexum, consensum, compositionem, motumque indefessum, quo, a primo vitae momento, tota inde composita, miranda circumagitur machina, atque adeo perpetuo deteritur, ac destruitur; potentiarum partim si animo lustramus nocentium turbam, cui sese subtrahere nullo labore quis potest, licet abstineat a more intemperanter viventium, qui propriae valetudinis incurii, armatam, ut ita dicam, a luxuria manum in sese conuertunt: modus, quo, hisce non obstantibus, quin et eiusmodi hominum corpora tamen saepius

pius integra conferuentur, vix comprehendi potest animo. Sed animatae huius machinae auctor sagacissimus, eiusdem quoque conseruationi optime prospexit. Robur nimirum indidit atque vires teneris ipsius C. H. partibus, quibus iacturam, quam proprio, perpetuo motu attrituque faciunt, iterum reparent, potentiis nocentibus resistent, atque sic corporis integritatem solícite tueantur. Languent interdum illae vires, quin etiam, ipsis licet vigentibus, validiores morborum causae C. H. haud raro tamen prosternunt. Quam ob causam summus opifex, rerum creatarum custodiens salutem, vires insuper adiecit, quas medicatrices recte vocant ^{a)}. Nam et mens humana et corpus suam symbolum conferre atque omnes in eo esse videntur, vt morbosa in corpore semel haerens materia praeparetur, coquatur, promoueatur, excernatur. Non est, quod multus sim, in explicandis singulis salutaris huius medicinae naturalis viribus. Qui vltiorem earundem desiderauerit explicationem, adeat modo citatum Ill. GAVBIVM. Sufficit quotidiana experientia; sufficiunt innumera exempla, quae prostant et probant asserta mea: "*Multos aegros sine medico sanari, nullum autem sine medicina,*", HIPPOCRAT. "*Multos magnos morbos curari abstinentia et quiete,*", CELS. Non satis tamen felices sumus, vt semper sufficiant illae naturae vires ad fugandum quemlibet morbum: haud raro errant, mox modum excedunt, mox succumbunt, atque tunc sane artis est, easdem dirigare, refrenare, eademque efficere, quae peragenda ipsis solis amplius data non sunt. In priori itaque statu quo vicens et valida natura, ad perficiendum, opus suum salutiferum suffecerit, medici est, expectare; agere autem in posteriori, quo eandem scil. vacillare obseruaerit errantem. Duplex hocce negotium medicinam vocant expectantem et agentem. Quam, dum praecipue magni sane in partus negotio est momenti, paucis praemissis generalioribus

^{a)} Institution. patholog. medi. §. 633. seq.
cinalis, auct. H. D. GAVBIO

ribus, ad illud adplicare, nunc mihi propofui: ea tamen cum restrictione, vt iis, quae manus obstetriciae vel actionem exigunt, vel expectationem praeprimis infistam.

§. II.

Docuit sana obseruatio, et, quae sequuntur, dicenda confirmat quotidie: vires naturae medicatrices, easdemque debellando morbo pares, multo, docta arte, felicius haud raro suum peragere opus, quae omnino ars coacta, medicamina corpori H. adplicat, ipsi aequae peregrina, ac materia est morbosa, cui opponuntur; medicamina, quae, quo validiora in corpus morbo iam vexatum agunt, eo certius quoque illud defatigant, debilitantque: docuit illa, easdem naturae vires constantes, in salutari suo opere, vix impune ab arte turbari nimis negotiosa; nec vnum idemque esse medico, quo morbi stadio medicinam vel faciat, vel non faciat; atque ex vaga huius termini, quo occasio arripienda sit, definitione prodiisse tam nimiam in medicina cunctationem, quam talem negotiositatem, et plura inde orta mala. ^{a)} Quae cum ita sint, omnem omnino meretur attentionem nostra doctrina, atque laudanda est academia Diuionensis, quae nuper medicinam agentem et expectantem, iam olim, praecipue quoad expectantem, ab HARVEO ^{b)} et Georg: Ernesto STAHL ^{c)} expositam, denuo ad vltiorem indaga-

A 3

tionem

^{a)} Vid. Diff. Inaug. de malis ex medico nimis cunctatore oriundis. Praesid. Perill. DELIO praeceptore sempiterna pietate colendo, Resp. HERWIG Erlangae habita 1760.

^{b)} *The art of curing by expectation* Lond. 1689.

^{c)} Sileni Alcibiadis. i. e. Ars

sanandi cum expectatione, opposita arti curandi nuda expectatione, satyra Harueana castigata Paris. 1730. et Eiusd. Ars sanandi cum expect. vbi firmitas, fides et veritas proborum et perit. mediorum ostenditur etc. quae continet notas in satyr. Haru.

tionem, in memoriam reuocauit, atque optime eam pertrahenti honorificum, pro meta, exposuit pretium, de qua palma praeripienda praeprimis disceptarunt VOVLONNE *a)* PLANCHON *b)* et IAUVERT *c)*. Ad quos Auctores remittam Lectorem B. qui forte totius rei perspicere cupit conspectum. Equidem, ut ad propositum propius accedam, huncce campum lubenter derelinquo, ea solum modo de generalioribus allaturus, quae scopo meo sufficere mihi videntur.

§. III.

Agens mihi est medicus, qui auxilium quoddam adhibet, cuius ope sensibilis quaedam in oeconomia animali aegri producit mutatio, quam non produxissent naturae vires sibi relictæ *d)*.

Expectans autem mihi est medicus obseruator, qui temporis momentum attendit, quo actio modo descripta necessaria fuerit indicanda, seu, quo auxilium quodcunque adhibendum

a) Mémoire, qui a remporté le prix au jugement de l'academie de Dyon le 18. Aout 1776. Sur la question proposée en ces termes: déterminer, quelles sont les maladies, dans lesquelles la médecine agissante est préférable à l'expectante et celleci à l'agissante: et à quels signes cet. à Avignon 1776. 8.

b) Le Naturalisme, ou la nature cet. Tournay. 1778.

c) Diff. med. circa tres quæ-

stiones ab Academ. Diuion. prop. cet.

d) Fere eandem retinui definitionem, quam habet VOVLONNE l. c. §. 18. vix ipsi assentire possum ratione medic. expect. quam §. 23. ita definit. quand elle s'abstient absolument de l'application de tout secours; mais encore quand elle n'emploie que des secours incapables de produire un changement un peu notable dans la suite des modifications physiques que le malade éprouverait sans elle.

dum foret, cuius ope sensibilis quaedam in oeconomia aegri animali produceretur mutatio, quam non producerent naturae vires sibi relictæ.

Semper itaque proprie, secundum hancce ideam, in actione positus esse debet medicus, tempus saltem obseruans, vbi forte ab ipsa vacillante natura in auxilium vocatus fuerit, licet tunc temporis nullum adhibeat medicamentum; et probe distinguendum esse duco medicum expectantem, ab illo, qui a quauis actione prorsus desistit, nudumque se gerit spectatorem. Eo iam STAHLIVS allaborauit, qui fat grauiter monet a): “*Nisi definiat medicus, an natura, quid et quomodo agat? qualem rationem eius actiones ad salutarem effectum habeant; eum non posse, nisi et otiosum penitus, et imprudentem et semper imperitum spectatorem et expectatorem sese exhibere*,” et paulo post: “*curari non expectatione aut per expectationem: sed sub prudenter digesta et cum tali expectatione. Non certe nihil agendo, sed prouide attendendo, an illa, quae debent, fiant, et an recte atque ordine procedant et feliciter succedant* b).”, Quam ob causam mihi vix persuadere possum, esse medicinam expectantem plane contrariam agenti, eamque consistere in plenaria inactione, quamuis actio, respectu ad applicationis medicaminum, per certum tempus suspendatur: potius illam mihi sisto tanquam actionem medici obseruatoris. Pari ratione, ac in vita communi aliquid expectare nos dicimus, si momenta temporis eo vsque attendimus, numeramus quasi, dum quid eueniat, quod nos ad hoc vel illud faciendum determinet.

§. IV.

Non exigit itaque medici officium, vt semper aut vbiuis vel medicamentis repleat aegrum, vel emplastris obtegat, seu

a) Not. ad satyr. Haru. p. 28.

b) l. c. p. 30.

seu sanguinem fundat cet: sed sagax quoque quod sciat, naturae interdum plus fidere, quam remediis, et suo tempore expectare, contra vulgi opinionem, qui antea dicta potius cupide desiderat atque medicum torquet, omnem ut moueat in sanandis morbis, lapidem, nec ullus sine Rf. praetereat dies, omnemque ipsi denegat fidem, nisi statim, vix perspecta causa, adparatum praescribat medicamentorum, quin vicinas adhuc in auxilium vocat mulierculas. Quid mirum, si medici interdum ad speciosam quandam, liceat ita illam appellare, actionem, confugiunt, et, ut aegri desiderio indulgeant, aquam quandam inertem destillatam cum syrupo, seu talem puluerem, parca dosi, mane et vespere propinandam, pia praescribunt fraude? Quam certe ad nostram medicinam agentem nemo lectorum referet, nisi cui placuerit ludere verbis. Mutatio enim, si quam ullo modo producit eiusmodi actio, vix nostros ferit sensus; intendimus tamen mutationem satis perceptibilem, aegri scilicet in sanum. Sed trans eo ad maioris sane momenti disquisitionem; quo nimirum tempore indicetur et actio et expectatio?

§. V.

Tum iuncto quidem inter sese neuntur vinculo, causa morborum et naturae vires; ut vix liceat in illam agere, hisce immotis, et v. v.; ut raro illa moueatur, nisi harum ope; ut denique, si quoque illam auferre contigerit, id vix sine insigni harum fiat mutatione: quae tamen non impediunt, quin actio praecipue, vel in causam, vel in vires, vel in vtramque simul dirigi possit, id, quod medicis in sanandis morbis solemne atque etiam necesse est. Triplex itaque, data cum discretione, stat actio, et in vires, et in causam, simul; in vires, intacta causa, in causam denique saluis viribus. Eandem plane et expectationem institui posse, atque surgere exinde triplex quoque indicationum genus, tam

tam ad expectationem, quam ad actionem; respectu nimirum virium, causae vel vtriusque, neminem fugit. Primariam omnino indicationem suppeditant naturae vires (§. I. fine.) Quae si iudicentur, suis ex signis, ita comparatae et dispositae, ut causam morbi bene commodeque profligare valeant; causa tunc siue sit cognita, siue incognita, ac remedia, quibus secure tolli posset causa, aequae vel cognita, vel minus: qui agere vellet, medicum sese gereret vel nimis officiosum, vel audacem, et naturam, cuius esse debet moderator, vel vrgeret, vel turbaret. Expectabit itaque hoc in casu medicus rationalis, observaturus, quid natura valeat in vincendo morbo, an grauiter in salubri suo opere pergat, illudque cum successu ad finem perducatur? Vires e contra non morbi causae tollendae respondentes, quae vel in excessu, vel defectu, vel mala peccauerint directione, summam ad agendum efficere indicationem nemo non videt. Nec tamen, viso virium vitio, statim properandum est ad eas, pro naturae vitii, diminuendas, intendendas, dirigendas, exceptiones vero patiuntur modo dicta atque vltiorem omnino requirunt determinationem. Praeterquam enim, quod haud raro exactissimo imponant observatori, adeo, ut quae debiles videbantur vires, adhibitis excitantibus, vix compescendae redeant; quae vehementiores, aut male directae, adplicitis, quae compescunt aut deriuant, nunc plane supprimantur, magisque adhuc, quam antea turbentur: earum vitium plerumque est symptoma, ab ipsa causa morbi ortum, quam vltius promouere nequeunt. Vti vero omne symptoma cessat, cessante causa; tunc sane et vires, ab ipsa male affectae, ad pristinum moderamen naturale redibunt. Satiuse itaque est, in hanc praeprimis remouendam agere, atque eo pergere, vbi naturae vires iam defecerunt, si modo id fieri potest. Potest autem omnino, nisi contraindicationes adsint, si causa nota est, atque etiam remedia, quibus secure tolli potest, aequae cognita. Agendum itaque est, quoad causam; expectandum, quoad vires. Quum autem quaedam

B

reme.

remediorum non adeo cito agant, atque interea, dum causam profligant, vires saepius vel exhaurirentur, vel insignes excitarent turbas, easdemque perniciosas; in mora sane periculum esset, quod ut mox auertatur, nec vires quoque sunt negligendae. Duplex ergo tunc indicatur actio et in causam, et in vires. Verum enim vero non semper nobis datum est, sublata, nostra arte, causa, superiores discedere. Et experientissimum nonnunquam fugit cognitio causae; vel, si illam quoque nouerit, aptis caret remediis, quae vel nulla adhuc inuenta, vel talia prostant, quae, profligata quidem causa, alia, prioribus forte adhuc maiora, mala post se trahunt, ita, ut Scyllam sequatur Charybdis. Hoc itaque in casu, et quidem priori, incognitis nimirum et causa et remediis, actionem in causam per se cadere, res est luce meridiana clarior; in posteriori autem, causa quidem nota, aptis remediis ignotis, quisnam medicorum satis temerarius erit, ut eandem suscipiat? Expectandum itaque est, quoad causam; agendum, quoad vires. Quia nimirum sola haec via superest, qua ad ipsam peruenire queamus causam. Spes enim est, solas naturae vires nunc melius directas medelam adlaturas, vel ipsam causam remouendo, vel saltem ita disponendo, ut in posterum forte idoneis applicandis medicamentis via pateat. Huic casui alius addendus erit, plerosque nimirum morbos, iamiam superatos, vitium ipsis relinquere viribus, inter omnes constat, quod vitium interdum sat graue actionem in solas requirit vires; dum suppono, nullam amplius superesse morbi causam. Vbiunque autem necessaria fuerit actio in vires, illam caute, circumspecte, prudenterque suscipiendam esse, suadent rationes supra iam demonstratae.

§. VI.

Liceat breuissimis repetere datas indicationes. Exigunt
Vires naturae morbi causae tollendae respondentes

Causa

Causa et remediis vel cognitis, vel minus,
Expectationem quoad causam,
quoad vires,

Vires naturae morbi causae tollendae minus pares

Causa cognita,
remediis, quibus secure tolli potest, cognitis
actionem, quoad causam,
expectationem, quoad vires,

Causa eadem
remediis iisdem, lente agentibus,
actionem, quoad causam,
quoad vires,

Causa eadem
aptis remediis ignotis
expectationem, quoad causam,
actionem, quoad vires,

remota iam causa, vires peccantes in sese suscipiunt actionem.

Quum dictis indicationes, praecipuas saltem, easdemque generaliores, absolui mihi persuadeam, nec instituti ratio hisce diutius inhaerere permittat; ad specialiora quaedam pedem promoturus, hoc quaecunque tractationis specimen mittam, atque varias partus species, ubi secundum dictarum indicationum normam adhiberi debet vel expectatio vel actio, imprimis manualis, nunc perquiram.

§. VII.

Quo angustius sit temporis spatium, ad quod partus negotium ab ipso summo rerum naturalium Rectore restrictum
B 2 fuit;

fuit; quo magis adeo praeceps occasio; quo maius damnum, si vel nimis properanter praerumpitur illud spatium, vel nimis negligenter diducitur; quo vehementiores sint dolores, calamitatesque, quae teneram et matrum et infantum corporis infestant compagem; quo maius, ut denique vno verbo dicam, periculum, quod ad minimum semper duobus imminet hominibus: eo maioris sane momenti et in hoc negotio est medicina agens et expectans. Vnde enim illi errores imperitarum obstetricum crassiores, et mala inde producta generi humano tam perniciofa, cum, praeteritis annis, arte obstetricia nondum satis exulta, haud raro mox tranquille expectarent, si modo caput primum offerebatur, de prauo eiusdem situ parum sollicitate *a)*; mox, infauito conamine, prolapsum extorquerent brachium foetus, quum illum arreptis pedibus, vertere debuissent *b)*; mox truncum, praecipite et immodica tractione, a capite avellerent, quum foetum vel forceps, vel forte iusta encheiresis liberasset *c)*; mox, tristi instrumentorum adparatu, miserum foetum adhuc viuum, quem artis fuit, conseruare, dissecarent *d)*? Vnde? nisi quod ars, adhuc in incunabulis dum erat, nondum

a) *Traité des accouchemens* cet. par le Sr. DE LA MOTTE, à la Haye 1726. Lib. 3. Cap. 22. *La cause la plus ordinaire, ait, de ce funeste accident, (quod descripsit) vient de ce que les sages femmes, séduites par les apparences trompeuses, qui leur font croire, qu'un enfant présentant la tête, c'en est assez pour que tout aille bien avec le temps, le laissent écouler, jusqu'à ce qu'il n'y ait plus de ressource que de la part des instrumens.*

b) v. *Traité de la Theor. et pratique des accouchemens, trad. de l'anglois de M. SMELLIE, D. M. par M. de PREVILLE, à Paris 1754. T. 3. Coll. 34. Nr. 1. Obs. 9.*

c) SMELLIE T. 3. Coll. 36. Obs. 1.

d) Veteres, qui vsum forcipis ignorarunt, et in leuiori incunationis gradu vix aliud refugium habuerunt, nisi interdum, sectionem Caesaream.

dum ad amissim determinauerit, an et quomodo, et quando, sit agendum? Quae nunc enarraui, quaeque amplius iam allatis addi possent, totidem sunt momenta grauissima, quae viros in arte medica claros impulerunt, impelluntque adhucdum, artem, cui per seriem annorum solae praefuere feminae, et anatomicarum, et physiologicarum, aliarumque huc facientium scientiarum, ignarae, suam facere, atque eiusdem non solum theoriam, sed praxin quoque nouo ex dictis scientiis defumto lumine superfundere. Nec certe tunc euitare potuerunt, quin rite formatas indicationes firmarent, atque accuratius docerent, quo statu sit agendum, quo expectandum? ne occasio, nullo fato reuocanda, aufugiat. Iuuabit itaque hisce aliquantulum insistere, et, nisi inuentis licuerit noua addere, tamen eorum, quae tam natura rei, quam auctorum obseruationes, quae in eorum scriptis leguntur dispersae, suadent, me ruminatorem qualemcunque excusabit ipsius propositi grauitas.

§. VIII.

Minima interdum circumstantiarum, quae praeuideri nequeunt, conditio indicationes adeo insigniter mutat, vt idem morbus modo hanc modo aliam suadeat, vni indicationi, quod datum est, tempus, interdum quam citissime expirat, et statim ad alteram transeundum est; quin immo, primo intuitu idem casus, gradu tamen differt, et pro ipso gradu, quem tenet, mox expectationem requirit, mox actionem, adeo, vt ardua, nisi impossibilis res sit, singulos, tam ad agendum, quam ad expectandum, casus in specie, ne dicam in indiuiduo, libello arctis limitibus circumscripto, complecti, et nunc accuratius determinare. Sed a potiori fit denominatio, atque ea ipsa cum discretione quidam firmari tamen possunt, in quibus enumerandis, pro virium modulo, pergam.

In partu, foetus ex matrice in lucem promouetur. Cui vero negotio celebrando naturam parem sese gerere si obseruetur, sine dubio est expectandum, et quidem

I. IN DOLORIBVS RITE CONSTITVTIS.

Docet sanior ipsius partus theoria, modo dictum negotium perfici vi contractionum vteri, vel sic dictorum dolorum ad partum; et eo quidem ordine, vt, praefagientes *a)* non solum, sed et praeparantes *b)* inferius vteri segmentum diducant, eiusdemque orificium aperiant ac detergant; quo facto demum dolores excludentes s. conquassantes ipsum foetum excludant *c)*; quorum omnium vires auxiliatrices autem constituunt contractiones musculorum abdominalium et diaphragmatis *d)*; ad quam actionem modice suscipiendam ab ipsa vigilante natura satis inuitari solet et inuita grauida. Qua de causa heic sane ad expectationem monendae sunt plurimae obstetricum, quae non numquam nimis cito, ad nixus edendos vehementiores exhortantur parturientes, quin genitalia nondum sufficienter emollita misere contrectant, iam istis prioribus adhuc vigentibus doloribus, vana nimirum intentione, vt iam partus ad finem perducatur tempore, vbi id nondum licet *e)*. Quo irritato omnino conamine adeo vires ante tempus exhauriuntur, vt, instante vero ad partum labore, nullae, quibus allaborare possit puerpera cum doloribus conquassantibus, amplius supersint. Moderandae enim sunt initio vires istae auxiliatrices, vt, accedentibus doloribus

a) Vid. Ioan. Georg. ROEDERER Elem. Art. obstetric. edit. Henr. Aug. WRISBERGII Gotting. 1766. §. 170.

b) Ibid. §. 178.

c) Vid. *L'art des accouchemens cet. par M. ANDRÉ LE-*

VRET à Paris 1766. §. 516. §. 524.

d) Vid. ROEDER. l. c. §. 181.

e) Vid. SMELLIE l. c. T. 2. Coll. 13. Art. 3. Obs. 3. et 4. ROEDER. §. 249.

bus excludentibus, fatisque et deterfo et aperto vteri orificio, ad maiores tunc edendos nifus vigeant.

II. IN PARTV NATVRALI.

Ab ipso magis magisque crescente foetu ad certum quendam gradum, qui mense obtinere solet nono, expansus vterus, vltiori distensionis resistit, seseque circa ipsius foetus corpusculum contrahit, illudque, (iustam enim praesuppono foetum inter et peluim proportionem), sensim deorsum protrudit. Caput infantis, inferius vteri segmentum occupans, intrat superiorem peluis aperturam, eo, vti OVLDO atque SMELLIO *a)*, et quibus eorum sententia arridet, videtur, sensu, vt frons vnum, atque occiput alterum respiciat ilium os, s. ex SAXTORPHII sententia, vt diameter transversalis capitis tegat obliquam diametrum peluis *b)*; fatis deterfo atque aperto orificio, exprimitur vesica, quam ruptam sequitur iam caput, ita nunc, ex omnium doctorum consensu, versum, vt facies os sacrum et occiput symphyfin tangat pubis; vi vltiori dolorum caput sensim depressum vaginae duplicaturas, nymphas, frenulum distendit quasi ad augendum spatium, donec, sic si denique arcum pubis attigerit, circa eundem semicirculum sursum versus describens, excludatur, quod natum mox excipit reliquum corpus modo statim dicendo. In mox depicto negotio nullum plane auxilium necessarium, locum habere, nemo negabit, si iustum parturientis situm, atque illud laudandum exceperis, quo, prophylactice, perinaeum valida suffulcire solent manu. Sed vltiorem obseruandam esse volo expectationem. Docent nimirum veteres artis obstetriciae doctores, inter quos MAVRICELLVS *c)*, caput modo natum,

a) *A Treatise of Midwifery*, by Fielding OVLDO. 1742. SMELLIE T. I. Lib. I. C. I. Sect. 5.

b) *Theoria de diuerso partu*

cet. Hauniae et Lips. 1772. §. 7.

c) *Traité des Maladies des femmes grosses* cet. à Paris 1712. 4. T. I. Lib. 2. Cap. 7. p. 246.

tum, quamvis humeri nullum ponant impedimentum, vti in partu facili solemne est, sine omni mora attrahendum esse rotando, ne corpus vel retineatur vel suffocetur. Sed vanum esse illum metum testatur ipsa experientia, quae vix vllum sistit exemplum foetus in illo situ per adeo breue tempus capti et suffocati. Obseruatum est porro a WHITE, BEAUDELOCQUE *a)* aliisque, humerorum eundem esse transitum per ipsam peluim, ac est ipsius capitis. Simili modo vti capitis, et humerorum latior diameter, ab vno scilicet ad alterum ducta, cum aperturae peluis superioris simili diametro, inter vtrumque os ilium sita, coincidit, nec in eadem nascuntur directione, sed pari ratione, qua caput, et humeri ad aperturam inferiorem propulsi ita mire conuertuntur, vt consimiles sese tangant diametri, seu, quod eodem redit, vt vnus humerus arcum pubis, alter os sacrum spectet. Atque in hoc mirabili sane mechanismo nititur sententia, qua volunt allegati Auctores, non statim iam exclusum adripiendum esse caput, ne ab ipsa manu, humeri incuneentur, obstetricia; sed expectandum esse, leuiter prehensio capite, donec videamus, quorsum vergant humeri, atque tunc versus quod matris femur, anterior infantis pars respiciat, circa proprium vmbilicalem funiculum, tanquam axin illum esse circumducendum *b)*. Eo itaque nostrum fere totum absol.

a) Quam contorsionem humerorum crebriorem et mihi, obseruandi data fuit occasio in gynaeceo Argentinenfi, quod gratis sub auspiciis frequentavi, Cell. ROEDERERI Professoris et praeceptoris in arte obstetricia carissimi.

Avis aux femmes enceintes et en couches, ou traité des moyens

cet. traduit de l'anglois de CHARLES WHITE, par M. . . à Paris 1774. 8. p. 25.

BEAUDELOCQUE *Anfangsgründe der Geburtshülfe, aus dem Franzöf. übersetzt von KAMMERER, Tübingen 1779. p. 91.*

b) Methodus est a DELEURYE proposita atque descripta in eius.

absoluitur munus, vt, quem alma natura ex matris gremio depromit, nouum ciuem, prompta excipiamus manu.

III. IN EXTRAHENDA PLACENTA, ET DELIGANDO FUNICULO VMBILICALI.

Post natum foetum funiculi vmbilicalis portionem placentalem ab illa foetali separandam, vtramque deligandam, et placentam extrahendam esse, generalis lex est. Equidem vidi sanguinem ex foetali portione fluentem post aliquot pulsus per se cessantem sine noxa; vidi quoque portionem placentalem saepius absque vlllo malo euentu, non ligatam: sed relinquo SCHVLZIIS *a)* cum suis, et BOEHMERIS *b)* cum suis asseclis, litem, quam meam non faciam: vtrum deligatio funiculi sit necessaria, an superflua? Firma stat veritas, in hoc casu superflua vix nocere. Deligetur itaque funiculus vmbilicalis. Sed deligandus esse videtur cum expectatione. Ex mente WHITE loquor *c)*. Reiicit nempe nimiam praecipitationem, qua, pro more vulgari, infante vix nato, funiculum citius discissum, ligare solent; vult e contra, vt per aliquot minuta expectetur, et sic tempus concedatur, quo teneri infantis pulmones commode sese euoluant, et, bono omine, noua inchoetur circulatio; quo, adde-

eiusdem *Abhandlung über die Geburten, aus dem Franzöf. übersetzt von D. Ioh. Gottfr. FLEMMING, Breslau 1778. §. 620.*

a) Diff. an funiculi vmbilici deligatio in nuper natis absolute necessaria sit? in partem negatiuam resoluitur. Halae 1733.

habita Resp. DEHMEL, Coll. Haller: inserta.

b) Diff. de necessaria funiculi vmbil. vi vasorum structurae in nuper natis deligatione. Resp. BUCKARTO Halae Magd. v. Coll. Haller.

c) l. c. p. 37.

addere id liceat, vterus, vlteriorum contractionum ope, in soluenda placenta, nisi iam facta fuerit, pergat. Ante deligationem interdum sanguinem versus foetum repellere solent, quam vero methodum recte refutat LEVRETUS *a)* et contrarium potius faciendum suadet. Praeterquam enim, quod, facta hac leuiori euacuatione sanguinea, portio foetalis ligata prius marcescat, decidatque, cum experient: Viro asseuerare, haud alienum a vero esse puto, varia quoque inde praecaueri posse incommoda; an vero varioli? sunt, qui praecipunt; equidem vix credo. Maior obtinet dissensus ratione extrahendae placentae, qua de re iam olim disceptarunt RVYSCH *b)*, qui soli naturae, atque LEPORINVS *c)*, qui arti dictum tribuerunt munus. Accedebant hisce, ad nostram vsque aetatem, plurimi, alii, qui non differendam esse volunt extractionem, alii, in contrariam partem discedentes, non accelerandam, quorum quilibet suis nituntur argumentis, suaque auctoritate. Prostant nimirum obseruationes, quales et mihi videre contigit praesenti, de secundinis per satis longum tempus retentis absque praeiudicio matris *d)*, et aliae, de periculosa, praepostera in extrahenda placenta assiduitate *e)*; ex altera parte innumera prostant exempla de malis ex placenta nimis diu in matrice morata, haud dissimu-

a) *Journal de medecine* T. 37. An. 1772. c. *Richters Biblioth.*

b) *Tractat. de musculo in fundo vteri.*

c) *Kurze und gründliche Erörterung einiger die zurückgebliebene Nachgeburt betreffende Fragen. Leipzig 1728.*

d) DE LA MOTTE libr. 5. Cap. 2. SMELLIE T. 2. p. 466. T. 3. Col. 33. Nro. 2. Obs. 1. a

natura separata fuit die sexto cum signis putredinis. PLENK *Anfangsgründe der Geburtshülfe. Wien 1774. 8vo. T. 2 K. H. 2. p. 356.* Similia sese obseruasse affirmavit, Illustr. RVDOLPHVS Prof. Erlang. in re obstetr. et chirurg. clarissimus, praeceptor mihi summe semperque venerandus.

e) MAVRICEAU T. 2. Obs. 162, 294. DE LA MOSTE l. c.

simulanda *a*). Quam ob rationem nonnulli, ut vtrumque suis incommodis stipatum auertant extremum, medium tenere studuerunt beati, inter quos LEVRET *b*), SMELLIE *c*). ROEDERER *d*), WHITE *e*), BEAUDELOCQUE *f*), HARVIE *g*), alique, qui docent: plerumque in facili laetoque partu, quotidiana loquente experientia, ipsum vterum, durante propria contractione, secundum moliri partum, quo placentam solui pellicue *b*) *c*) *d*); solutionem scilicet placentae ab ipsius vteri interna facie separationem, in statu, puta, sano, solius vteri esse opus sese contrahentis; extractionem eiusdem arte iuvari posse, nec tamen prius suscipiendam, quam priori iam facta, id, quod cognoscitur, concludendo a nouis obortis doloribus, tanquam a causa ad effectum; a modica vero haemorrhagia, et contracto, qui globi sub forma in regione pubis sentitur, vtero, tanquam effectui ad causam *b*) *e*) *f*); vix adeo extimescendam esse occlusionem et colli et orificii vterini, tam insigniter in partu diductorum ac deterforum *b*) *d*), nec necesse esse, post quemuis partum manum ad vltiores operationes in matricem inferre, praegressis laboribus satis defatigatam, defessamque; sed expectare, donec fiant, quae dicta sunt *e*) *g*). En! itaque operam, quam dedere, ut scilicet methodus a nimia acceleratione et tali procrastinatione aequaliter distans, atque adeo et huius et illius mali effectus, quantum fieri potest, declinans in usum recipiatur.

C 2

IV. IN

a) MAVRICEAU ibid. Obs. 244. 297. plura.

b) *Art des accouch.* P. 3. C. 3. Art. 4. Sect. I. coll. §. 499. tenus 503.

c) T. I. Cap. 2. Sect. 7.

d) l. c. Cap. 14.

e) l. c. p. 39.

f) p. 98.

g) *Practical directions showing a method of preserving perinaeum in birth and delivering the placenta* &c. by HARVIE Lond. 1767.

IV. IN PARTU PRAEMATURO, ABORTU, MOLA, SIMPLICIBVS.

Fieri nimirum iam ante definitum a summo oeconomiae humanae Praefide, tempus, variis ex causis, solet, vt, vel foetus, intra septimum et nonum grauiditatis mensem, id quod partum praematurum, vel a tertio ad septimum vsque, embryo, quod abortum, vel, eodem circiter tempore, ouum deforme, quod molam vocant, excernatur; et quidem eodem fere ordine, qui in partu naturali obseruatur. Prominet, in utroque casu priori, vix in mola, vesicula, accedunt, aliis cum partus symptomatibus, dolores, quorum ope orificium vteri, nisi detergatur, adaperitur tamen ac dilatatur, quin, fauente fortuna, quandoque integrum nascitur ouum *a*.) Triplex itaque habetur partus species, simplicis nomine insignita, quoties ab insigni haemorrhagia, seu alio sinistro libera obseruatur, euentu, eademque naturali similis, ea cum differentia, quod et nimis praemature et foetu minus perfecto contingat; quae ideo proprio prae illo vix indiget auxilio, atque, ne nimia industria plus noceat, quiete, eo maiore iure tranquille tradenda erit naturae *b*), quo promptiores in tali casu, ante portas iacere solent haemorrhagiae. Nam probe confitendum est, ad rariores pertinere tam felices modo descriptos euentus, et plerumque, quin vix non semper in excretionem molarum, profluvium sanguinis aliaque coniuncta habere incommoda, de quibus infra dicendi erit occasio.

V. IN

a) ROEDERER § 730.

b) ibid. MAURICEAU T. 2.

f. Observations sur la grossesse et l'accouchement des femmes etc.

à Paris 1715. 4. Obs. 292. qui, non obstante brachio prolapso, partum naturae reliquit felici successu.

V. IN PARTU DIFFICILI VARIA EX CAUSA.

Praeter impedimenta iacta vel a situ ipsius foetus, vel a laesa, foetum inter et peluim, proportionem, mala vnius s. vtriusque conformatione, similibusque vitiis, et aliae obtinere solent causae, quae obstant, quo minus partus promte commodeque absoluitur. Sunt, qui, sese obseruasse asseuerant, in primiparis praesertim tam iunioribus, quam aetate prouectioribus aegrius et maiori cum cruciatu cedere fibras strictiores, sensibiliores, sicciioresque; earundemque ob resistantiam, quam praestant, maiorem, os uteri difficilius dilatari, ipsumque partum retardari notabiliter *a*). Sunt, qui similem procrastinationem in crassis, macilentis, gibbosis cet. metuunt *b*), aequae ac a doloribus leuiori ex causa tergiversantibus. Verum enim vero tam frequentes certo non sunt eiusmodi casus ita comparati, qui, nisi alius morbus simul coniunctus fuerit, exigant, pro re nata, venaesectioes, clysmata et balnea emollientia, cardiaca, opiata cet. a rationali tamen medico, suo tempore, haud sane negligenda. Ab impulsu enim dolorum, quos segniores visos, ipsa interdum restituit quies *c*), saepius superari solent illa obstacula, praeterque omnem quandoque opinionem *d*). Maioris itaque sane emolumenti est prudens expectatio, violenta partium, ut dilatentur, contrectatione, et pernicioso sic dictorum pellentium usu, qui praeteritis annis praepostere saepius praescriptus mala turbasque produxit funestas satque notas, quam ob causam, ex

C 3

con-

a) id, quod negat DE LA MOTTE Lib. 2. Cap. 4. contra MAURICEAU.

b) contrarium vult DE LA MOTTE Lib. c. Cap. 22. contra PEV.

c) SMELLIE T. 2. Coll. 27. Obs. 1.

d) van SWIETEN Commentaria T. 4. p. 527. ROEDER. §. 232. seq.

consensu medicorum, hodie cautissime sunt adhibenda, eo-
que magis quod etiam post partum agere pergant, sic-
que vel haemorrhagias vel inflammationem vteri produce-
re possint.

VI. IN VITIO OSSIS COCCYGIS.

Multum quidem olim metuebant de osse coccygis luxa-
to, nimis antrorsum verso, immobili cet. *a*). Sed obserua-
tiones vltiores docuerunt, raro tam insigni impedimento ef-
se, quam olim ipsi tribuere, nec illud ipsum ossificatione im-
mobile redditum obstitisse, quo minus foetus natus fuerit
absque notabili incommodo, praeter solita in quolibet par-
tu praesentia *b*). Attamen haud negabo, ita illud os vitio-
se affici posse ac mutari, praecipue dum nimis introrsum
vertitur, vt reuera haud negligendum poneret obstaculum;
atque tunc sunt, qui iubent, illato digito s. pluribus, illud
caute reprimi *c*). Ast, si mobile adhuc obseruatur, vti in
statu naturali vix non semper; quid moliendum? Lubentius
parebit progredienti sensim capiti, quam digitis illatis; idem-
que iudicium ferendum esse videtur de immobili. Plus enim
vix efficiet illa encheiresis, quam quod spatium, dilatandum
potius, diminuatur, atque cruciatus puerperae adaugeat, neque
tamen optatus obtineatur effectus; vixque enim semel immo-
bile redditum minus resistet arti, quam naturae, vt ta-
ceam inflammationem, quin et ossis fracturam, quae pro-
duci possent. Anne itaque in vtroque casu potius ex-
pectandum erit?

VII. IN

a) GVILIELM. HARVAEI
Exercitat. de generatione anima-
lium cet. HAGAE Comit. 1680.
Exercitat. 58. p. 377, MAVRI-
CEAU T. 2. Obs. I.

b) SMELLIE T. 2. Coll. I.
Art. 2. Obs. I. DE LA MOT-
TE Lib. 2. Cap. 4.

c) PLENCK 2 K. 1 H. 1 Ab-
theil. p. 134.

[VII. IN NIMIA CAPITIS MOLE.

Huc referendum esse volumus, omnem partum difficilem, vbi, viribus licet integris, capite optime, vti in partu, quem naturalem supra adpellauimus, sito, reliquisque, quae illum concomitari solent symptomata, praesentibus, magnitudo capitis amplitudini peluis minus respondet, siue sit caput, quod peccet, siue peluis. Paragomphoseos nomine id vitium venit, cuius tres describunt gradus ROEDERER *a)*, STEIN *b)* aliique. Primus nunc nos proprius spectat. Naturae quidem auspicio perficitur, sed difficiliter et lente. Quamuis enim validius resistent peluis aperturae comparate angustiores capiti delabenti; illud tamen, vi dolorum, lento quidem itinere ad ipsum usque orificium externum progreditur; dum nimirum ossa cranii hiantia ita sibi inuicem adproximantur, vt caput tumore in prominente eiusdem parte existente, obpressum, et in formam cunei accuminatum quasi, per ipsum peluis axin trudatur, quod caput mox reliquum excipit corpus, quaeque omnia satis longam temporis moram requirunt. Eiusmodi partus, cui valida, quamuis tardior praeest natura, cum spe optimi euentus ipsi soli quoque tradendus erit *c)*. Signa, quae hoc suadent, ex dictis facile eruantur. Quo sensibilibus, post dolores, capitis progressus; quo minus eiusdem acumen et tumor, eo magis expectandum erit. Si autem citior desideretur liberatio, vel maior obtineat gradus, vel protracto labore, vires exhauriantur, vel alia accedant mala, agendum esse, infra dicturi ipsi volumus.

VIII. IN

a) §. 420. seq.*tische Anleit. zur Geburtsh. Kassel* 1777. §. 529. seq.*b)* Georg Wilh. STEIN *prac-**c)* ROEDERER. §. 425.

VIII. IN SITV CAPITIS RECTO, FRONTE ANTERIORA SPECTANTE.

Alia partus species, quae expectationem, suo cum discretivo iudicio, indicare videtur, est ex classe situs capitis recti, quam exstruere placuit LEVRETO *a)*; quae autem ROEDERERO *b)* sub enumeratione venit situs capitis iniqui. Axis capitis, a vertice ad basin cranii ductus sequitur axin pelvis, aliqua tamen cum differentia, prouti nimirum l. LEVRETIANVM *c)*; l. ROEDERIANVM *d)* velb ANGIANVM *e)* agnoscas. Frons cum facie, in facili partu ad sacrum os obversa, arcum tangit pubis, foetusque corporis facies anterior, matris respicit abdomen, reliquus rerum status naturali similis est. Vitium in eo quaerit ROEDERER *f)*, quod in hoc situ impulsus dolorum caput a pectore remoueat, dorsumque versus pellat. Aliud in eo quoque iacere mihi videtur, quod noster partus careat illo, in facili solemni, et pulcerrimo mechanismo, quo occiput arcui pubis innixum, axin quasi efficiat, circa quem caput commode euoluatur. Nam etiamsi in nostro casu altius descendat caput atque perinaeum cum metu lacerationis expandat; apta pars non adest, quae illi puncto fixo, quod arcus pubis praebet, adprimatur. Huncce itaque partum per longius iusto tempus protrahi posse, dubium esse nequit:

a) Dissentiunt auctores in classificatione situs capitis. Planior videtur LEVRETIANA. Vid. eiusd. *Observat. sur les causes etc.* 1770. p. 133. col. WALDBAUMII Tab. in *Wahrnehmungen etc.* Lübeck 1758.

b) §. 508. seq.

c) *L'art des accouch.* p. 310. Conf. Tab. 4.

d) ibid. §. 5. et eiusd. Opusc. Med. Gotting. 1764. edit. insert. Program. de axi pelvis.

e) Tentam. med. de mechanismo partus, Praef. SAXTORPH, Haun. 1774.

f) ibid.

quit: illum tamen plerumque a natura absolui, asseuerant ROEDERER *a)* SMELLIE *b)* DE LA MOTTE *c)* cet. Sua sponte inde sequitur, in ampla pelui, validioribus doloribus, proportionato foetu cet. ab arte in hoc casu nihil suscipiendum esse peculiare; sed prudenter expectandum. *d)* Si autem accedant momenta, quae in dubium vocare valeant boni euentus spem; eadem sunt peragenda, quae in partu, facie praeuia, allaturi sumus.

IX. IN LEVIORI CAPITIS OBLIQUITATE.

Si axis capitis ab axi peluis ita aberrat, vt continuati, vnus alterum sub angulo plus minus acuto fecet, atque adeo cranium, antrorsum, retrorsum, vel ad latus quoddam plus minus in ossa pubis impingat; situs a LEVRETO *e)* lateralis vocatur, obliquatus autem a DEVENTERO *f)*, qui primus atque egregius in hac re desudauit, et ROEDERERO *g)* qui illum sequutus est, vix segnior. Periculum in aprico est. Caput nimirum tantum abest, vt contractionum vteri ope, cauitates peluis, tam superiorem, quam inferiorem transeat, vt potius in margine cauitatis superioris retineatur, ossibusque valide adprimatur, atque, nisi vel sponte relabatur, vel arte redigatur, nasci nullo modo potest. Eandemque ob rationem ex hac classe equidem vix audeo aliam, iis, quae expectationem exigunt, annumerare speciem, nisi leuiorem, quin leuissimam, annuentibus ROEDERERO *h)* atque SMELLIE *i)*. Eam intelligo,

a) ibid.

b) T. 2. Coll. 26. Art. 2. Obs. 2.

c) l. 2. c. 7.

d) ROEDERER ibid.

e) *Observat. sur les causes* cet.

f) *Henr. DEVENTER Ope-*

rationes chirurg. Nouum lumen

cet. Lugd. 13. 1710, 4to Cap. 47.

g) ibid. c. 17. sect. 2.

h) §. 457.

i) T. 2. Coll. 14. Art. 1. Obs.

1. conf. T. 4. Tab. 12.

go, quae nullam vteri obliquitatem simul iunctam habet, atque vbi spes est, fore, vt caput, cuius ne quarta quidem pars ossibus peluis incumbit, vesica, post sufficientem orificii interni dilatationem, rupta, ab vtero nunc arctius circa foetus corpus sese contrahente cogatur, ab ossibus ad cauitatem declinare ac delabi. Lento gradu id fieri obseruatum est, adeo vt interdum, licet in cauitatem remotum caput denique forcipe tamen educi oporteret.

X. IN AGRIPPIS, PRAEVIIS GENVBVS ET
CLVNIBVS.

Simili ratione et in hac, dubius haereo, quaestione: an quidam ex Agripparum partu, et vbi alia, quam caput, prima sentitur pars, naturae sint tradendi? Plurimi fane ex hac classe, ita sunt dispositi, vt, proprio Marte, nullo modo absolui queant; alii vero, (praeter illos tamen, vbi vel pedes, l. genua l. clunes primi sese offerunt, vix vllus,) ita comparati, vt, prosperrimus sub conditionibus, a naturae viribus sibi relictis, aequae fere faciles perficiantur, ac ipse naturalis. Id, quod monent et obseruarunt DE LA MOTTE, *a)* qui ne dubitat quidem, eiusmodi partum adpellare naturalem, SMELLIE *b)* ROEDERER *c)* conditiones, quas addunt, praecipuae sunt: peluis ampla, foetus minor, eiusdem facies corporis anterior os sacrum spectans, sufficiens partium dilatatio, ope vesicae velamentorum, rupturae diu resistentium, producta, valida vis dolorum cet. Quamuis tanquam difficillimum cum veteribus reformidare, nec naturalem cum DE LA MOTTE habere vellem eiusmodi partum; tamen prudentem et pro conditionum numero et natura directam expecta-

a) Libr. I. Cap. 29. Obs. 80.

c) Cap. 18. sect. I. §. 592.

b) T. 4. Tab. 29. et explicat; 593.

eiusd.

pectationem esse eligendam credo; ne scilicet, nimium cunctando, commodum ad auxilia adferenda, elabatur tempus.

XI. IN PARTU GEMELLORVM.

Simili modo, ac simplex partus, duplex quoque se habet. Quilibet gemellorum suis inclusus membranis, suo funiculo vmbilicali, propriaque interdum, interdum communi gaudens placenta, proprium quoque patitur partus negotium, mox naturale et facile, mox contrarium; quin nunc vnum natura soluit, alter ab arte expectat auxilium; nunc vterque artis est obiectum. Id quod observationes MAURICELLI *a)* SMELLIE *b)* aliorumque satis comprobant. Atque ex hisce diiudicandum erit momentis, an agendum sit, an expectandum? Expectandum omnino, in illo, qui naturalem atque facilem sese gesserit, siue sit vterque, siue prior, siue posterior: agendum in contrario.

XII. IN PARTU FOETVS DEMORTVI.

Idem quoque iudicium ferendum esse duco, de partu foetus iam in vtero materno, varia ex causa, demortui, suis ex signis dignoscendi. Et ille sane vario modo, plus minus felici sese offerre solet. Si, excepta infantis vita, reliquae ad partum facilem adsint conditiones, nec alia accedant incommoda: non est, quod peculiare tentetur auxilium; sed et ille, eodem iure, quo prior, tradendus erit naturae, quae, quamuis segnior, felici tamen successu plerumque perficit opus. *c)* Cautelas autem, in necessaria actione adhibendas recensere, ab instituto alienum esset.

a) T. 1. Obs. 93. 159. 481. et plur.

b) T. 3. Coll. 37. Obs. 1. seq.

c) ROEDER. §. 340. SMELLIE T. 2. Coll. 12 Art. 1. Obs. 1. 5.

XIII. IN PARTU MONSTRI, EX DEFECTU

PARTIVM.

Vti pelvis matris, et reliquae generationi dicatae partes, ipsius quoque infantis corpus, interdum, licet rarius, varias pati solet deformitates ortas, vel ex monstrosa membrorum commutatione, vel partium excessu vel defectu. Insignia quidem, a natura aegrius, quin prorsus non superanda sunt impedimenta, prouenientia a simplici quidem sed monstroso, duobus capitibus s. aliis membris locupletato, a duplici connato etc. tantaque cum varietate, vt de iisdem remouendis, firmae regulae formari vix queant; e contra monstrum, partium defectu tale, dum moles potius diminuatur, quam augeatur, non video, quod partum multum aggrauare potest, ideoque reliquis conspirantibus, in eodem expectationem commendare, nullus dubito. *a)*

§. IX.

Ab expectatione ad actionem nunc transeo, praecipuos, qui eandem in partu adhibendam postulant, casus, eodem, quo expectationem modo absolui, ordine contemplaturus. Quaedam tamen praemonenda habeo.

Vires naturae morbo debellando impares me praesupponere, supra iam dictum est (§. V.). Id, quod tamen non ita intelligi volo, ac si docerem, in quolibet dicendorum casuum, dictas vires positivae semper l. excessu, l. defectu, l. mala peccare directione. Tale quid adfirmans a veritate omnino longe discederem. Potius probe confiteor, plerumque vires per se quidem nulla labe adfici; id vero non obstat, quo minus relative, si nimirum ad causam superandam simul respexeris, tamen laborent, quae

a) DE LA MOTTE libr. 4. Coll. 37. Obs. 2.
Obs. 356. SMELLIE T. 2.

quae scilicet causa ita comparata esse potest, ut ne ab optimis quidem viribus fugari possit. Exempla in promptu sunt. Plures, puta, species, situs peruersi foetus et matricis, malaeque eorundem conformationes rel. incassum a viribus quid expectari potest naturae; recte tamen expectatur, quoad vires. Agendum enim est in causam. (§. V.) Tales, partuum in hac sectione occurrentium, maximam constituunt partem. Minor eorum est numerus, qui duplicem actionem et in causam et in vires exigunt; atque pauciores ii, ubi solis viribus, immota causa, medendum est; adeo, ut hodiernis temporibus, ubi ars obstetricia a claris viris magis exulta docuit, manum occulatam in partu optimum adferre auxilium, usus medicamentorum internorum dolorificorum, pellentium et similium, vel supersticiosus, vel noxius, quo sinistro Marte obstacula in partu profligare olim studebant, multum eviluerit, et recte! Sed redeo ad casus enumerandos, qui medici postulant actionem, quae in quouis casu adhibenda, parce solummodo et fugaci calamo a me indicata fuit, ne libelli sc. molem adaugerem; cum mei instituti ratio non fuerit, dicere, quo modo? quibus auxiliis? cet. sed quod sit agendum, et quando? Eadem quoque mente, ea nunc silentio praetereo, quae iam sparsim de actione dicta fuerunt, ad taediosam evitandam repetitionem, quin nec in hac quoque sectione me interdum expectationem suadere mirandum est, cum etiam hic a potiori fieri possit denominatio.

I. IN PARTU PRAEMATURO, ABORTU, ET
MOLA CUM HAEMORRHAGIA.

Tam partus praematurus, quam abortus et mola, haud raro adgravari solent, accedente haemorrhagia, quae, quouis grauiditatis tempore, periculo non vacat, monente iam HIPPOCRATE, Aph. V. 56. "*quoties femina utero gerens haemorrhagiam patitur, atque accedunt frigus extremorum, pulsus debilis, celer, intermittens, oculorum caligo, aurium susurrus,*

rus, praecordiorum anxietates, animi deliquia frequentiora, sudor frigidus, motus convulsivi, malum est, quin mors sequitur " *a*). En! cateruam malorum, quae ut auertantur, sibi commendatam habeat medicus actionem. Non est, quod multus sim, in explicanda ratione, cur sit agendum? Periculum eandem abunde loquitur. Causa frequentissima est, placenta ab uteri interna facie l. tota l. quoad partem soluta, atque vasa in eius cauum hiantia. Nisi itaque l. maior sanguinis adfluxus retineatur, l. ita rerum status mutetur, ut vasa adfluenti sanguini satis resistere valeant; nulla sane spes adfulget sistendae haemorrhagiae. Conducunt hoc scopo, praesertim in mola, quae plerumque cum ipso profluente sanguine excerni solet *b*), pro varietate causarum et temperamentorum, venaesectioes, temperantia, leuiores adstringentia? anodyna: in abortu et praematureo partu, ex mente P V Z O S *c*), qui partui arte promouendo minus fauet, laceratio velamentorum, ut nimirum post effluxum aquarum, vasa ipsius uteri sese contrahentis, constringantur; monentibus autem L E R O U *d*) et S M E L L I E *e*) lintea rasa aceto conspersa, vaginae uteri adplicata cet.

a) Si quoque vita euaserit integra, perniciosi tamen nimii sanguinis profluvii, effectus metuendi sunt, quos vide in Diff. Illustr. I S E N F L A M M I I, praeceptoris, gratissimo animo nunquam non prosequendi. Resp. IO. P A V L. K V T T E R, Erlangae 1764. hab.

b) *Von Beobachtungen, welche das Geschäfte der Erzeugung und die Geburtshülfe betreffend, Nürnberg. 1767. ex Script. quibusdam lat. Peril. D E L I I.*

c) *Mémoires sur les pertes de sang, qui surviennent aux femmes grosses etc. Mémoires de l'acad. de chirurg. T. I. in 4to insert. 203. quae tamen methodus p. non vbiuis placet R O E D E R E R O §. 687. nec L E R O U Part. 3. art. 2.*

d) *Observat. sur les pertes de sang des femmes en couches et sur le moyen de les guerir: à Dijon 1776. Part. 3.*

e) T. 2. Art. 2. Obs. 2.

cet. quae nisi suffecerint ad sistendum sanguinis fluxum, de validiori auxilio cogitandum est, quod in eo consistit, ut quantum fieri potest, arte promoueat^{a)}ur partus. In foetu benefito, vigentibus doloribus interdum absoluitur; sed in peruerso foetus situ, doloribusque l. nullis l. lentius agentibus, quam periculum ex haemorrhagia vrgens, id ferre potest, prehensis pedibus, partus accelerandus est. In minori foetu et caput deprimi, quin, prouti et mola, totum ouum binis, vel saltem paucis educi potest digitis. Quo facto, ut plurimum vterus contrahitur atque luminibus vasorum sensim sensimque clausis, cruorem sequitur pars serosa, donec in totum cessauerit.

II. IN CONVULSIONIBVS GRAVIDARVM.

Aliud symptoma vrgens nec minus funestum priori, subiungam. Vti haemorrhagia, sic etiam conuulsiones interdum vario grauiditatis tempore, praecipue autem, partus termino adpropinquante, quin eo instante sese prodere, malo omine, solent. In summo versantur vitae periculo tam mater, quam imprimis infans; id quod demonstrant obseruationes MAURICELLI, DE LA MOTTE, SMELLIE aliorumque mox citandae. Ideoque in eo sane omnes conspirant, nullam hinc esse in expectatione salutem; actionem vero summam exigere animi constantiam, promptumque medici consilium. Raro contingit, obseruante MVDGE, apud SMELLIE ^{b)}, ut, ope conuulsionum, ipse eliminetur foetus. Interdum sopiuntur conuulsiones temperantibus, emollientibus, anodynis, venaesctionibus cet. ^{c)}, atque partus, ipsis demtis, felici absoluitur successu. A modo dictis eo magis auxilium sperandum est, quo ma-

^{a)} ROEDER. §. 730. seq.
SMELLIE T. I. Cap. 3. sect.
3. Art. 3. fine. T. 3. Coll. 33. No
2. LEVRET *Art des Acc.* § 296.
supplem. Art. II. LA MOTTE

libr. 3. Cap. 4. et 6. libr. 4.
C. 13.

^{b)} T. 2. Coll. 13. Art. 5. Obs. 3.

^{c)} Ibid. Obs. 1. 2. fine MAURIC. T. 2, Obs. 376.

magis adhuc partus a naturali distat termino; quo leuiiores ipsae conuulsiones; quo maiora interualla cet. saepius autem continuo filo membra et matris et infantis ita conuelluntur, vt soporosa quin apoplectica cadat mater *a)*, saltem eiusdem fructus enecetur *b)*, nisi cito ipsa ars partus absoluat negotium. Si vilo, magno id fieri solet, labore, orificio vteri nec molliori, nec diducto, ita, vt sane ipsa actio prudenter sit moderanda (§. IV. 2 b); inchoato autem partu, manus oculata, pedibus prehensis *c)*, l. capite iam predeunte, forcipe armata, foetum extrahit leuiori conamine. *d)*.

III. IN SOLVTIONE PLACENTAE ADCRETAE.

Si aliquo post partum iam praeterlapso temporis interuallo, signa solutae placentae (§. VII. 7) recensita defunt; si tractioni funiculi valide resistit placenta, quin, eadem suscepta, aliquantulum semper retrogreditur funiculus: concludere licet, placentam esse adcretam, nec sperandum, naturam suo in ea soluenda muneri, prompto faustoque praefuturam euentu; potius morbos esse metuendos, ex placenta diutius in vtero retenta, ortos, haemorrhagiam *e)*, putredinem *f)*, inflammationem, *g)* eorumque pedissequos. Quae vt euitentur mala, eadem, lege artis, vola scilicet manus, funiculo duce, illata, ab

a) SMELLIE ibid. Obs. 2. et T. 3. Coll. 33. Art. 3. Obs. 2. MAURIC. T. 2. Obs. 86. 420. etc.

b) DE LA MOTTE Lib. 3. Cap. 12. Obs. 217. 218.

c) SMELLIE T. 3. Coll. 33. Art. 3. Obs. I. 3. 4. DE LA MOTTE Lib. 3. Cap. 12. Obs. 219.

d) Talem iusto tempore et sagaci promptitudine directam actionem vidi a Clar. ROEDERERO

Argent. peractam, in matre sensibiliore, diris conuulsionibus correptam, dum modo caput lentius delaberetur. Soluta enim forcipis ope, foetu, ac propinato anodyno len. saluae euaserunt & mater et proles, licet et post partum vna s. altera subsequeretur conuulsio.

e) MAURIC. T. 2. Obs. 43. 75.

f) Ibid. Obs. 104.

g) Ibid. Obs. 129.

ab interna, cui arctius adhaeret, uteri facie decorticanda est, et eximenda, cum sanguine congrumato et membranis *a*). Attamen si qua pars nimis firmiter adglutinata digitis non cedat, a natura eliminandam relinquere et iniectionum ope, si putredo id suadet, succurrere mauult MAVRICEAU, alias de cito extrahenda placenta sollicitus, quam sensilissimo organo vim inferre vehementiorem *b*). Licet soluta sit placenta, interdum varia obstacula impediunt, quo minus tractum sequatur funiculum. Varia, pro natura morbi, medela. Abdomen propendulum retinendum; orificium vteri, f. sacci, quo includitur, sensim sensimque dilatandum; placenta margine prehensa, non funiculo, ea, qua in quolibet casu necesse est, cautela, attrahenda; tam valide autem constricto ostio, vt, non, nisi iusto fortiori conamine, diduci queat, cum MAVRICELLO expectandum.

IV. IN NIMIA CAPITIS MOLE.

Restant duo gradus paragonphoseos nunc recensendi. Iam primum aegre a natura perfici, monui §. VIII. 7. Maius ponunt impedimentum et secundus gradus, et tertius. Illum forte natura absoluit, sed funestum Cum enim tam insigniter laedatur mutua peluis et capitis ratio, vt aliquot requirantur dies, donec persistentibus doloribus vehementioribus, caput foetus viui coniforme, insigni cum tumore lentissime deprimatur, non possunt non, a nimis diu protracta foetus capitis compressione produci, mors infantis: quoad matrem autem inflam-

a) DE LA MOTTE Lib. 5. pl. conf. LEVRET *Art. des* C. 2. et 3. ROEDER. C. 16. *Acc. Supplem.* Art. II. §. 221. SMELLIE T. 2. Col. 23. Obs. Georg. Albr. FRIED *Anfangsgr. der Geburtsh.* Strasburg 1769. 3. seq.

b) T. 2. Obs. 162. 164. 176. §. 197.

inflammationes vteri, vaginae et partium genitalium externarum; quin dilacerationes, gangraena, diri cruciatus, conuulsiones, vrinae et alui incontinentia cet. Quae sane momenta medicum ad efficax adhibendum auxilium clara voce prouocant; quod in sola forcipe LEVRETIANA l. SMELLIANA correctâ quaerendum est. MAVRICELLVS quidem et DE LA MOTTE, vsum forcipis ignorantes, repulso capite, versionem adhibuerunt; sed aegerrime, nec vbiuis fieri licet, adeo, vt itaque vix alia, nisi modo dicta, methodo et matris et infantis conseruari possit vita a). Optima omnino spe adplicatur forceps, capiti iam in cauitatem peluis inferiorem delapso, quo in casu SMELLIANA recta iam sufficit; maiori negotio, caput adhuc altius locatum extrahitur ope incuruatae. Sed tacere liceat mechanisum forcipis aequae ac methodum adplicandi a nostro proposito alienam. Si denique in tertio eodemque pessimo gradu eo vsque peruentum est, vt forcipis quoque vsum eludat caput, quin adeo, cunei ad instar, aperturae peluis vel superiori vel inferiori infixum est, vt ne stilus quidem, caput inter et peluim intromitti queat; de nouo auxilio cogitandum est.

Demortuo iam foetu, quis de perforatorio haesitabit b)? Magis anceps consilium autem est in casu tristissimo, sed Deo sit laus! et rariori, viui adhuc foetus. An mors infantis expectanda? An sectio caesarea instituenda? An foetus trucidandus? Dubium quidem non est vtrum, sed quo modo sit agendum? Id, quod forte, ex mente ROEDERERI, ea, quae circumstant, optime firman c).

V. IN

a) ROEDERI §. 429. LEVRET *l'art des accouch. Part. 3. C. l. Art. 7. Sect. 4. Art. 8. SMELLIE T. I. l. 3. C. 3. Sect. 1. seqq. T. 2. Col. 27. Art. 1.*

b) DE LA MOTTE l. 3. C. 20. Obs. 244. seq. l. 4. C. 3. MAURICEAU T. I. l. 2. C. 33. et Aphor. 248.

c) ROEDER, §. 433. seq. et Diss.

V. IN SITV CAPITIS RECTO, FRONTE ET OCCIPITE LATERIBVS OBVERSIS.

Caput in cauum pelvis inferius detrusum, non semper eo, §. VIII. 2. iam descripto modo, sese obuertit, vt maxima capitis diameter tegat maximam caui pelvis inferioris, id, quod fieri liquet, occipite arcum pubis, fronte excauatum os sacrum spectantibus. Potius accidit, vt eadem directione, qua aperturam pelvis superiorem intrare dixi, caput quoque in cauo haereat inferiore; fronte, vni ischii ossi, adpressa, occipite, alteri; atque tunc sane maior capitis diameter tegit minorem ipsius caui pelvis. Nec mirum, inde surgere partus difficilis speciem, naturae vix tradendam. Diuersae huius phaenomeni causae: humeri ossibus pubis et sacro innixi, brachia decussata, vitium funis cet. variam quoque exigunt actionem. Praetermissa si fuerit ad versionem opportunitas, nec capitis situs correctio, manu *a)* aut vecte ROONHVISIANO facta successerit; caput prius l. encheiresi l. forceipe, hoc in casu, difficili adplicatu, soluendum est, quo soluto impedimentum inquirendum et tollendum *b)*.

VI. IN OBLIQUITATE VTERI ET CAPITIS.

Quo perfectior fuerit l. capitis, l. vteri l. vtriusque obliquitas, eo promptius agendum esse, omnes consentiunt; quin in maiori gradu mors et matris et infantis prius expectanda

E 2

Diff. de non damnando vsu perforatorii in paragomphosi. Eiusd. Opusc. Med. 1763. Götting. edit. insert. §. 9. seq. BAUDELOCQUE p. 206.

a) In qua operatione fortuna optatis crebro respondit SMELLIE. T. 2. Coll. 14.

b) ROEDER. §. 533.

standa erit, quam partus a natura absolutus *a*). Tres autem prae primis numerantur gradus *b*). Vterum, in quavis obliquitate, cum corpusculo foetus, cuius axis, axin pelvis sequi deberet, ita, prauo situ, collocatum esse, l. antrorsum, l. retrorsum l. ad latera, ut eiusdem axis continuatus axin secet pelvis, §. VIII. 9. dictum fuit. Impingit itaque, hoc modo, vteri orificium cum capite, in oram aperturae pelvis superioris, idque per gradus. Quodsi nimirum margini aperturae pelvis superioris ita adprimatur orificium vteri et caput, ut vna pars supra marginem emineat; primus dicitur gradus, quem seu potius ipsi proxime accedentem supra iam descripsi; secundus, si duas partes s. dimidium caput; tertius, si tres partes. Imminens hoc in partu periculum facillime perspicitur: vtero quidem bene locato, capite autem ad latera impingente, ille circa foetus corpus contractus, truncum protrudit, capite relicto. Quia nimirum linea per spinam dorsi ducta, non directa est secundum axin capitis; sed haec ab illa frangitur, sat valido impedimento, quo minus caput primum nascatur. Vtero simul obliquo, lineam quidem rectam traduxeris per spinam dorsi et ipsum infantis caput, axi ipsius vteri respondentem, secundum quam dolores quidem agunt, sed quorsum? ubi nimirum nulla patet via. Ab axi enim pelvis, a recto itaque aberrat tramite. Solo vtero obliquo, capite recto, delabitur quidem caput; sed, dum orificium vteri ad latera obuertitur, cum capite ipsius segmenti inferioris vteri pars simul deprimatur, necesse est. Auctores, qui in hac re eximia laude desudarunt, iamiam allegati, duplex suadent auxilium: vel corrigere student capitis et vteri prauum situm, vel absolvere arte partum *c*)

Cor.

a) MAURICEAU T. 2. Obs. 149.
DE LA MOTTE L. 3. C. 22.
Obs. 248.

b) ROEDER. L. 17. Sect. 2. *Art. des Accouch.* §. 616. 726.
FRIED. l. c.

c) DEVENTER. C. 47. ROEDER. l. c. FRIED l. c. LEVRET *suites des Obs.* Art. 1.

Correctionem succedere, tam encheiresi *a)* quam vecte R O O N-
HUISIANO peractam, eo maior elucet spes, quo imper-
fectior est ipsa obliquitas; in primo puta, ac forte, secundo
gradu. Sed Clar. SAXTORPH in vtero obliquo, correctione
optatum scopum se vix unquam obtinuisse, ingenue fassus,
adeo hancce operationem reiicit, vt rarius eandem velit ten-
tari *b)*, ipsique versionem multo praeferri: quin iam DE-
VENTERVS suadet: "*allaborare, virum obstetricantem, ante-*
quam extremum imminet periculum, vt pedes assequi valeat c)"
Nec pertinaciter itaque correctioni immorandum esse, ex
dictis recte concludimus; sed, irrito corrigendi conamine,
statim ad alterum auxilium confugiendum. Optime autem
absoluitur partus forcipis ope, quotiescunque obliquitas dimi-
diam cranii vix attigerit partem; prehensis autem pedibus,
quotiescunque eundem modo dictum transgressa fuerit gra-
dum *c)*.

VII. IN SITU CAPITIS TRANSVERSO.

Supereft vltima species situs capitis, primum quidem,
sed prauum sese offerentis, qui transuersus audit LEVRETO,
d) (*la tête en Travers*), iniquus ROEDERERO *e)*. Est
ille, quo caput infantis in cauo pelvis ita collocatur, vt axis
capitis coincidat cum diametro quacunque ipsius pelvis, siue
sit transuersalis, siue coniugata, siue obliqua. Pro vario,
quo id fieri potest, modo, et diuersae, praeter verticem,
capitis partes primae tanguntur, facies, occiput, alterutra
auris,

E 3

a) MAURICEAU T.2. Obs.4.
ROEDER. Opusc. T.I. P.I. p.
169. seq. Obs.12. STEIDELE
Abhandlung von dem unvermeidl.
Gebrauch der Instrumente etc. p.
47.

b) Societ. Med. Hauniens. Col-
lectan. T.I. p.371. T.2. p.138.

c) l. c. p.226. DELAMOT-
TE l.3. C.23. et Obs.248.

d) *Observat. sur les causes etc.*

e) C.17. Sect.3.

XXXVIII DE MEDICINA OBSTETRICIA

auris, cet. Differentes licet hae positiones, eadem tamen stipatae sunt difficultate, eodemque periculo. Nam ex partium structura abunde liquet, caput descripto modo collocatum, formam coni, sub qua optime peluim transgreditur, adquirere non posse, neque validissimos dolores, caput primum detrudere valere, qui potius, dum axis capitis sub angulo fere recto, a linea, per spinam dorsi traiecta aberrat, non possunt non truncum ad ossa peluis adprimere, relicto immobili capite, cum ineuitabili et matris et infantis detrimento. Rarissime, fauente natura, vnus et alter ex hisce absoluitur, partibus, optimis sub conditionibus *a)*: calamitates vero omnes, partus laboriosissimi et difficillimi pedissequae nunquam non sunt metuendae *a)*. Multum cum hisce conueniunt plures partus species, praecedenti nro. descriptae, quin ex obliquitate capitis ortae a nostris, gradu solummodo differre videntur. Quam ob causam similia quoque sunt auxilia, quae adferenda ab auctoribus traduntur *a)*. Difficiliori sane negotio, in nostris casibus, qui maiores quasi constituunt obliquitatis gradus, suscipitur capitis correctio. Plerumque irritum reddunt laborem subsequentes dolores, qui opus correctionis omni diligentia peractum iterum destruunt *b)*. Illata enim ad repellendos humeros, ea nimirum intentione, vt caput rectius delabatur, manus spatium occupat, quod capiti debetur, et ipsa impedit, quo minus caput ex suo dimoueatur loco: extracta itaque manu, corpus denuo delabatur, et pristinus permanet status. Nec vectis saepe votis respondet, qui vix caput per dimidium circulum commode circumuoluere valet. Quaecum ita sint, pari quin grauiori ratione, ac in casibus praecedentibus, minus in nostris immorandum est correctioni, atque

a) Plures observationes, huc facientes collectas vid. in Diss. inaug. de partu difficili ex facie praeuia, fronte laterali, foetus. Auct.

CAROL. LUD. GUIL. REUSS. Argent. 1777.

b) DE LA MOTTE l. c.

ad extractionem infantis, prehensis pedibus, faciendam *a)*, eo promptius properandum, quo difficilius fane, elapsa ad versionem occasione, adplicatur in tam peruerso situ forceps *b)* LEVRETIANA, SMELLIANA, IOHNSONIANA. Dicta de praestando auxilio sufficiant. Nimis longum enim foret, si describere vellem adhibendam in quolibet casu encheiresin, methodum, qua quaelibet dictarum forcipum adplicari, et casus, vbi vna earundem alteri debeat praeferri.

VIII. EXCIDENTE CVM CAPITE ALIA PARTE.

Fieri solet interdum, vt cum capite, si vel minoris molis illud fuerit, vel oblique situm, alia quoque pars infantis simul sentiatur. Quodsi illa pars fuerit manus, vix adeo ad agendum vrget necessitas, nisi insignior capitis obliquitas aliter suadeat, quam si funiculus exciderit vmbilicalis, qui fane, licet per se impedimento vix fuerit, per longum tempus, nec pressionem capitis, nec aeris fert aditum, salua foetus vita *c)*. Quantumuis enim funiculus in vterum retrusus, inque eo aliquamdiu retentus fuerit, praecipue in capite simul obliquo, semper fere denuo procidit *d)*, nec capitis obliqui correctionem eo nimirum scopo, vt spatium repleat, quod repulsus funiculus occupauerat, satis securam esse, dictum fuit. Quam ob causam eo, irrita hocce conamine, allaborandum est omnino, vt citius absoluator partus. Cui negotio si promptae naturae vires pares sint, ipsis quoque illud tradendum erit; sin minus, auxilium, ex situ capitis, totiusque corporis infantis, aliisque quae simul propenderint, partibus

a) DE LA MOTTE l. c. Obs. 250. MAURICEAU T. 2. Obs. 117. 354. 348. alique: ROEDER. c. 19. SMELLIE T. 3. n. 2. Coll. 33. Obs. 6.

b) SMELLIE T. 2. Coll. 30. LA MOTTE, contra MAURICEAU, l. 3. c. 31.

c) DE LA MOTTE l. 3. c. 40. CEAU, l. 3. c. 31.

bus *a*), abstrahendum: vtrum nimirum versio, an solutio capitis, forcipis ope, sit eligenda?

IX. IN ALIIS, PRAETER CAPUT, PRAEVIIS PARTIBVS.

Si non, vti in hucusque descriptis casibus, caput primum offertur, tot fere tactu percipi possunt partes, quot ipsum constituunt foetum. Aegerrimas exinde produci partus species, neminem sane fugit, dum prorsus carent illo miro, quem in partu facili obseruauimus (§. VIII. 2.) mechanismo, aliisque eiusdem adminiculis. Vesica minus expansa, nec tam valide segmentum vteri inferius cum orificio detergit dilataturque; sed laxior molliorque, tardius quoque id commodi in partu praestat *b*); illa rupta, liquor amnii, dum lata pars deficit, quae illum retineat, omnis fere effunditur *b*); vterus hoc modo firmior circa prolis corpus contractus, illud quidem vrget, non vero, ex trunco versus caput, tanquam a basi ad apicem cunei, per viam sat patulam; sed hinc inde potius ad latera peluis impingit, nisi plane transuersum iaceat, adeo vt sinistro nixu sane laboret natura, nulla adiuuante arte bene directa *c*). Quae si opportuno tempore accesserit; crebro prosperrimum ab eadem expectandum esse euentum, abunde docet experientia. Illam autem temporis opportunitatem, quam, si datur, praetermittere haud licet, tunc obtineri credendum est, vbi orificium vteri satis iam patet, vt, absque maiori vi, manui introducendae aditus concilietur, antequam, vel saltem dum vix amnii liquor effluxerit *d*): quo facto, liberior

a) SMELLIE T. 3. Coll. 34.
n. 1. Obf. I. 3.

c) DE LA MOTTE l. 3. C. 32.
Obf. 268.

b) ROEDER. c. 18. Sect. I.
§. 593.

d) LEVRET, *Art. des acc.*
§. 732. DE LA MOTTE l. 3.
C. 29.

rior sane ipsius oculatae manus actio in hoc partu tam necessaria. Attamen in quavis specie aequale non est periculum. Agripparum enim in partu, et vbi genua et clunes praecedunt, cum discretione expectari licitum esse, nisi omnem, claris viris denegare quis vellet, fidem, iamiam monui. Ergo minus illae reformidari debent, quam vbi, transuersim collocato foetu, collum, humerus, brachium, scapula, pectus, abdomen, funis, hypochondria, dorsum, ilia, sese offerunt. Id, quod tamen non obstat, quo minus, deficientibus faustis conditionibus, in quolibet horum casuum, aequalis, ad actionem, quae prehensis fit pedibus, vrgeat necessitas *d)*, dum hodie vix amplius sunt, qui de reductione cogitent *a)*.

X. IN CAPITE INTRA MATRICEM RELICTO.

Accidit, vt extractum pedibus corpus non statim vno filo sequatur caput, quippe quod ossibus peluis inhaerens, sat insignem praestat resistantiam, adeo vt interdum a trunco separatum in vtero remaneat, id, quod et experientissimo operatori accidere potest in foetu putrido et macerato. Praecaveri id mali potest plerumque, ope encheiresium *b)*, ab auctoribus in hoc casu praescriptarum, et vltimo loco, forcipis *c)*. Raro, si vnquam, matrix propria vi excernit caput relictum: potius circa illud tanquam pilam aequalis contrahitur, atque viam ipsa praeccludit, eo magis, quo diutius expectatum fuerit. Dum, praeter maxillam inferiorem mobilem, nec satis resistantem, atque foramen occipitale, si scilicet vertebrae colli simul auulsae sunt, alia pars in capite globoso laeuique vix prodest, quae sat firmiter prehendi posset et

C. 29. et l. c. SMELLIE T. 3.

Coll. 33. n. 2. Obs. 13. 14.

a) DE LA MOTTE l. 3. C. 31.
LEVRET §. 680.

b) ROEDER. §. 598.

c) SMELLIE T. 4. Tab. 35.
et eiusd. Explic. conf. T. 3. Coll.
34. 35.

et educi, nec sola manus huic operi vbiuis sufficiat *a)*; varia ab auctoribus excogita sunt instrumenta adplicatu difficilima *b)*. Optime votis respondere videtur forceps s. vncus, methodo a SMELLIE *c)* tradita, adplicitus.

XI. SI PER VIAS CONSVETAS PARTVS ABSOLVI NEQVIT.

In hucusque descriptis partus speciebus, licet difficillime interdum, foetus tamen, vel proprio Marte, vel arte adiuuante, a natura patefactam et ad hocce iter destinatam, perfecit viam: sunt autem casus tristissimi, utinam et rariores, vbi fieri prorsus nequit, ut foetus vel natura vel arte praesidiis peluim transeat. Duplici modo id accidere potest. Foetus enim vel ad portam quidem est, ut ita dicam, in vtero inclusus; sed vitium in via latet: vel via quidem adaperata, foetus autem ab eadem nimis remotus, ut ingredi eam posset, dum extra vterum nimirum sedet, vel in ouario, vel in tubis, vel in abdomine. Summa certe et vrgens ad actionem indicatio in aprico est; sed crudelis ipsa actio, quae in eo versatur, ut apertis abdomine matris, aliisque, quibus includitur foetus, partibus, ipse eximatur, id, quod Caesareum partum appellare solent. Necessitatem ad hancce operationem peragendam praeter foetum extra vterum haerentem et nimiam peluis angustiam, in eo quoque sunt, qui quaerunt; si orificium vteri s. vaginae vix arte dilatari potest, vel tumore vel septo clauditur, aliisque, quae omnia ad dictam operationem nondum commouent LEVRETVM *d)*, binos priores solummodo adprobantem casus. Angustiam autem peluis eum gradum vult attigisse, ut vel operatoris manus plane non intromitti, vel, cum prehenso pede,

a) Sufficit interdum DE LA MOTTE l. 3. c. 26.

b) ROEDER, §. 672.

c) SMELLIE T. 4. Explic. Tab. 36. Conf. T. 3. Coll. 36.

d) Art. des acc. Part. 3. Art. 12.

pede, extrahi amplius nequeat; id, quod ex mente **STERNII** *a)* tunc accidit, si pelvis aperturae laesae tres solummodo Parisinos habent pollices. Demortua iamiam in partu fatali, matre, si viuum adhuc fructum sufficientia produnt signa; eo minus de hac operatione haesitandum est, quo minus mater amplius laedi potest *b)*. Crudelem vero in viuis factam operationem excusant, vrgens necessitas, et exempla, quibus instituta fuit, saluis et matre et foetu *c)*. Nostra quidem aetate, praeceuntibus **SIGAVLT** et **LE ROY** *d)*, vt partus Caesareus euitetur, aliam, vt aiunt, minus crudelem operationem proposuere et instituere. Sectionem, volo, symphyseos ossium pubis. Cum eius ope diameter transversalis augeatur insigniter, vix autem vel parum coniugata *e)*, quae in eiusmodi impedimento vt plurimum peccat; suo tempore quidem, praeprimis in inferiore pelvi, tuberositatibus ischii nimis sibi inuicem adproximatis, suum fructum edere posse sectionem, nullus omnino dubito. An vero partui Caesareo in plerisque casibus, vbi hic indicatur, eum substituere liceat? Equidem haud decidam. Quum neque ex mutatione, quam in pelvis diametris producit, neque ex paucis hucusque factis experimentis mota quaestio satis soluta videatur; expectandum erit omnino, donec posteriores Clar. virorum et meditationes et observationes furculum huius doctrinae nunc progerminantem, ad maiorem maturitatis gradum perduxerint.

F 2

XII. IN

a) *Practische Anleitung zur Geburtsh.* §. 893.

b) **ROEDER.** §. 780.

c) *Recherches sur l'opération césarienne, par M. SIMON Mémoire. de l'Acad. de Chirurg. T. 2. 4to insert.*

d) *Recherches historiques et pratiques sur la section de la symphyse*

du pubis cet. par M. Alph. LE ROY, à Paris 1778.

e) Vti ex observationibus a cadaveribus defunctis, adparet, quas collegit **Eman. BENTLEY** in Diss. inaug. de sectione synchondroseos ossium pubis. Argent. 1779. habita; et quibus cum auctore, amico carissimo, ipse interfui.

XII. IN VARIIS IMPEDIMENTIS.

Plurima quidem impedimenta vel a foetus corpore, vel matricis mala conditione, posita, adhuc dicenda forent. Prosperrimis enim interdum auspiciis caput fere totum nascitur, iamque expectatur, donec subsequentes dolores eadem cum facilitate, et reliquum corpus in lucem protrudant; sed incassum. Corpus retardatur, quin ne capitis quidem sat validae tractioni cedit, testimonio, adesse impedimentum ab ipsa natura haud tollendum; quod itaque negotium ars sibi vindicet actiua, necesse est omnino. Peragit eadem salutare opus, pro natura obstaculi; brachia cruciata soluendo; humeros parietibus peluis innixos, in meliorem situm redigendo; abdominis foetus tumidi molem, nisi solutis brachiis, spatium satis ampliatur, ut motu rotatorio extrahi possit, paracenthesi diminuendo; funiculum l. nimis breuem, l. circa collum contortum, nato capite, in contrarium sensum voluendo, s. secando, s. circa eundem tanquam axin, corpus extrahendo, methodo scilicet DELEVRYANA; constrictum, circa collum, orificium sensim dilatando; prolapsum vteri retinendo; et quae sunt reliqua. Ignoscat, L. B. si haec coaceruata legerit, quae singula adcuratius mererentur scrutinium; sique praeter haec plura desiderauerit, quae ad rem pertinere videntur. Nec equidem volo, omnia esse dicta, quae deberent, neque ita dicta, uti rerum grauitas id postulat. Sed necessaria festinatio potius, quam metuenda nimia libelli moles, non permittit, plura addere aut dicta fusius explanare. Nec praeterea ad vnguem vsque elaboratum opus promisi, sed specimen, illudque iuvenile, quod bene vertatur, iterum atque iterum rogo.

ERRATA.

Pag. IV. lin. 25. dirigare leg. dirigere. p. VI. lin. 15. indicanda l. iudicanda. p. VII. lin. 15. cnarari l. curari. p. VIII. lin. 5. Rf. l. Rc. ibid. lin. 12. propinandam l. propinandum. ibid. lin. 20. Tum l. Tam. p. IX. lin. 18. naturae l. natura. p. XXIII. lin. 9. proprius l. propius. p. XXVIII. lin. 13. potest l. possit. p. XXX. in nota b) Von l. vid. ibid. betreffend l. betreffen. p. XXXII. lin. 8. (§. IV. 2. b) l. (p. XXXI. not. b) ibid. lin. 13. (§. VII. 7.) l. §. VIII. 3. p. XXXIV. lin. 19. est l. sit.

